

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ – PROSTŘEDÍ PRO ŽIVOT – 2024

Ekodesign jako příležitost pro změnu (nejen) ve vzdělávání

Ing. Jiří Dlouhý, RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D.

Centrum pro otázky životního prostředí UK

Číslo a název projektu: SS02030008 Centrum environmentálního výzkumu: Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost

Prioritní téma programu: 1.D Ekodesign a spotřebitelské chování.

Klíčová slova: environmentální vzdělávání, vzdělávání pro udržitelný rozvoj, ekodesign, SDG 12 Odpovědná spotřeba a výroba

Na konci roku 2023 vznikly v rámci projektu CEVOOH [Metodické listy pro učitele základních škol](#), jejichž cílem je zprostředkovat principy ekodesignu tak, aby našly uplatnění ve výuce. Metodické listy tak nabízejí přehled o problematice a ukazují možnosti její didaktické transformace do podoby vzdělávacích cílů a obsahů vzdělávání.

Z publikace vyplývá, jaké nároky vzdělávání pro udržitelnosti design v praxi naplňuje. Design zasahuje do umění, architektury, inženýrství, interiérového designu, grafického designu, ale i dalších oborů, které se obvykle za design nepovažují (přírodní vědy, technologie, obchod, humanitní vědy) – všechny tyto obory lze využít při rozvíjení akčních kompetencí, které jsou s designovými postupy spojeny. Základním cílem designu je v určitém smyslu „předjímat budoucnost“ – hledat řešení, která zlepší život jednotlivce a celé společnosti. Jde o důležitou společenskou roli – nejen přispívat ke kvalitě života, ale také podporovat společenské změny v (měnícím se) kontextu toho, co za kvalitu lidé považují, a jak jí chtějí dosáhnout. Designové myšlení se využívá k motivaci žáků a studentů k učení, podporuje odpovědnost a tvůrčí přístup; žákům/studentům dává příležitost k týmové práci a rozvíjení dalších kompetencí. Jeho principy lze přenést do dalších oblastí lidské činnosti: uplatní se všude tam, kde je třeba naplánovat kroky k dosažení cíle, jenž není v konkrétní podobě předem znám – závisí na okolnostech. Celkově je ekodesign představen jako jeden ze způsobů přemýšlení o tom, jak si uspořádat vlastní život (po materiální stránce). S poznatky zde získanými si mladí lidé mohou sami aktivně formovat svůj životní styl, usilovat o „dobrý život“ v sousedství potřebných a krásných věcí.

Metodické listy mají sloužit především učitelům, aby dokázali stanovit cíle výuky využívající designové myšlení; obsahují informace o ekodesignu na úrovni žáků 2. stupně ZŠ, včetně úloh k řešení, které lze aplikovat přímo ve výuce. Díky zapojení tvořivosti se program hodí i pro předškolní děti, pro které se ale informace musí přizpůsobit. Celkem 8 metodických listů (+1 příloha) popisuje, jak vypadá ekovýrobek a kdo se podílí na jeho vzniku, z jakých materiálů by měl být vyroben, jak má probíhat jeho životní cyklus, či jak zkracovat dodavatelský řetězec a vytvářet vhodné podmínky pro skladování a samotný prodej. Dva metodické listy se konkrétně zabývají obaly a hospodařením s odpady v obcích.

V březnu 2024 proběhla [beseda s aktéry](#), kteří s ekodesignem mají zkušenosti z praxe, nebo znají (často teprve vznikající) předpisy. Zkušenosti důležitých aktérů ekodesignu jsou představeny jako případové studie ukazující škálu možností, které ekodesign nabízí (nejen) pro vzdělávání.